

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยพัฒนาคนในสังคมให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นการสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ ขจัดความไม่รู้ สร้างให้คนมีความรู้ เป็นคนที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ เพื่อให้สามารถนำเอาความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุขซึ่งเป็นกระบวนการสร้างความเข้มแข็งในสังคมไทย ให้มีความมั่นคงยั่งยืนที่แท้จริงในการพัฒนาประเทศ จึงถือเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามหลักการและเหตุผลดังกล่าว

การศึกษาเป็นทั้งตัวการในการพัฒนาและเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนา กล่าวคือเป็นการพัฒนาตัวบุคคล โดยพัฒนาทั้งชีวิต เมื่อผู้เรียนมีการศึกษาก็จะนำคุณสมบัติที่เกิดขึ้นจากการศึกษานั้นไปเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตและสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาไปในตัว (พระราชวรมุณี, 2556 : 25) การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนและสังคมนำไปสู่ความเจริญเติบโตในทุกด้าน รัฐจึงถือว่าการศึกษาที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกที่จะพึงจัดให้ประชาชนโดยเสมอภาคกัน ซึ่งได้กำหนดนโยบายและหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในรัฐธรรมนูญของประเทศ และนโยบายของรัฐบาลทุกสมัย ดังเช่นการกำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอภาคกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่รัฐบาลปัจจุบันต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรเอกชน รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและการเมือง รวมทั้งตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ และให้สถานศึกษาจัดการศึกษาอบรมให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาปรับปรุงการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม หลักการสำคัญดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาเพื่อทุกคนทุกฝ่าย (Education for All) และทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) อันเป็นหลักพื้นฐานที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 3) ดังนั้น การตรวจสอบคุณภาพในการจัด

การศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพราะเป็นระบบที่ชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษาแก่ชุมชนภายนอก และบ่งชี้ถึงการกระจายอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการและบทบาทการจัดการศึกษาให้แก่ท้องถิ่น บุคลากรที่เกี่ยวข้องจึงต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงาน และการตรวจสอบผลการดำเนินงานตามภาระรับผิดชอบอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2548 : 1) บทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสังคมที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น โดยให้สถานศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วม โดยนำประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา ให้ทุกฝ่ายร่วมระดมทุนหรือระดมทรัพยากรอื่นตามความเหมาะสม นอกจากนี้ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 11)

การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันมุ่งเน้นการดำเนินงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะความร่วมมือในรูปเบญจภาคี ซึ่งได้แก่ ชุมชน ภาครัฐบาล นักวิชาการ องค์กรเอกชน และองค์กรธุรกิจ เพื่อให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น โดยการคิดและเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งทุกฝ่ายต้องร่วมมือปฏิบัติต่อกันบนรากฐานของความรัก ความเมตตา ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546 : 5) การบริหารแบบนี้เรียกว่า การบริหารโดยองค์คณะบุคคลหรือการบริหารในรูปคณะกรรมการ ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารที่เปิดโอกาสให้บุคคลหลายคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และวางแผนไปสู่การปฏิบัติ ก่อให้เกิดผลดีต่อการบริหารและเป็นไปอย่างรอบคอบ ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ ซึ่งการบริหารการศึกษามีความซับซ้อนกว่าการบริหารงานอื่นต้องอาศัยรูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ จัดโครงสร้างการบริหารให้องค์คณะบุคคลมีส่วนร่วมในการวินิจฉัย ตัดสินใจ กำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ตรงกับความคาดหวังของสังคม ต้องอาศัยการระดมความคิดเพื่อให้เกิดทางเลือกอย่างหลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจนั้นละเอียดถี่ถ้วน โอกาสผิดพลาดน้อยเกิดผลดีต่อการบริหารงาน ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการนำผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา เพราะนอกจากจะช่วยให้งานทั่วไปของโรงเรียนเป็นไปได้ด้วยดีแล้วยังทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น และมีระเบียบวินัยดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด (จันงค์ แจ่มจันทร์. 2552 : 1)

จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในด้านผู้เรียนจำนวน 7 มาตรฐานพบว่า มาตรฐานด้าน ความสามารถทางวิชาการของผู้เรียนทั้งหมด 3 มาตรฐานประกอบด้วยมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมี ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มีโรงเรียนที่ได้รับคุณภาพระดับดี ร้อยละ 11.1 มาตรฐานที่ 5 มีทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรมี โรงเรียนที่ได้รับคุณภาพระดับดี ร้อยละ 12.6 มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วย ตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีโรงเรียนที่ได้รับคุณภาพระดับดี ร้อยละ 26.5 แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนที่สามารถจัดให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านวิชาการในระดับดีมีไม่ถึงร้อยละ 50 ของจำนวนโรงเรียนที่ได้รับการประเมินในรอบแรก (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา. 2548 ก : 6) เมื่อพิจารณาจากปัญหาที่พบด้านคุณภาพการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา ซึ่งให้เห็นว่า ความสามารถทางวิชาการของนักเรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาแก้ไข ร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประเด็นนี้เป็นผลโดยตรงจาก การจัดการศึกษาโรงเรียน อันได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นการส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ก : 33- 34) การร่วมกำหนดนโยบาย กำหนดแผนพัฒนางานวิชาการ การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้ เหมาะสมกับนักเรียนและชุมชน การจัดหาอุปกรณ์ เทคโนโลยีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ ทันสมัยให้สอดคล้องกับผู้เรียน (วรินทร์ พลเดช. 2550 : บทคัดย่อ)

นอกจากนี้การใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในการพัฒนาผู้เรียนนั้น บุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในแต่ละสาระการเรียนรู้ คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนยังไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อย (สันติ อุดมสารเสวี. 2547 : 58) ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้เรียน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องได้รับการประเมินเพื่อให้ทราบข้อมูลที่จะนำไป ประกอบในการกำหนดแนวนโยบาย การสร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครอง ชุมชน ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาซึ่งเป็นกลยุทธ์ในการดำเนินงานของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในการส่งเสริม สนับสนุน การมีส่วนร่วมในการพัฒนา คุณภาพการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่ง ได้แก่

การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสาระหลักสูตร การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม การจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน และจากรายงานผลการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และท้องถิ่น คือให้มีการพัฒนาและเชื่อมโยงการดำเนินงานขององค์กรบุคคลในการกำกับ สนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมจัดการศึกษาและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มากขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3. 2551 : 65)

จากความเป็นมาและปัญหาที่พบดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป เป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งและเกี่ยวข้องกับบุคลากรทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการที่จะส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูและกำลังศึกษาในด้านการบริหารการศึกษา จึงมีความสนใจในการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูและคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 เพื่อที่จะนำผลการศึกษาวิจัยที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความสอดคล้องกับแนวทางในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมกำหนดแผน นโยบาย การวางแผนพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และของสังคมต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แตกต่างกัน
2. ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
2. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารการศึกษา ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษานำไปเป็นแนวทางปรับปรุง พัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกับสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามขอบข่ายภารกิจการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียน 4 ด้าน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 34)

- 1.1 ด้านบริหารงานวิชาการ
- 1.2 ด้านบริหารงานงบประมาณ
- 1.3 ด้านบริหารงานบุคคล
- 1.4 ด้านบริหารงานทั่วไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ทั้ง 8 อำเภอ

ประกอบด้วยโรงเรียนขนาดใหญ่ 60 โรงเรียน ขนาดกลาง 89 โรงเรียนและขนาดเล็ก 67 โรงเรียนรวม 216 โรงเรียน ครูจำนวน 2,850 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน จำนวน 432 คน รวมทั้งสิ้น 3,282 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สุ่มจากประชากรครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie และ Morgan (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148-149) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จำนวน 341 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 205 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 546 คน แล้วทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพตำแหน่ง

3.1.1.1 ครู

3.1.1.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.2 ขนาดโรงเรียน

3.1.2.1 ขนาดเล็ก

3.1.2.2 ขนาดกลาง

3.1.2.3 ขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม คือ สภาพการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การคิด การตัดสินใจ รวมทั้งการรับผิดชอบร่วมกันของบุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กรที่กระทำร่วมกัน เพื่อจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดการศึกษา หมายถึง กระบวนการให้และรับความรู้และประสบการณ์ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ การสร้างจิตสำนึก การเพิ่มพูนทักษะ การทำความเข้าใจให้กระจ่าง การอบรมปลูกฝังค่านิยม การถ่ายทอดศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมของสังคม การพัฒนาความคิด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้บุคคลมีความเจริญงอกงามทางปัญญา มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม

สำหรับการประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีค่านิยมที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยดำเนินการจัดการศึกษาตามขอบข่ายภารกิจการบริหารและจัดการศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป

3. สภาพการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมบริหารงาน ประชุมให้ข้อเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจหรือดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับโรงเรียนตามภารกิจการบริหารและจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้านของโรงเรียนคือ

3.1 ด้านบริหารงานวิชาการ หมายถึง การที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าไปมีส่วนร่วมให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม ให้ข้อเสนอแนะ และส่งเสริมสนับสนุนในการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ เพื่อการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รับทราบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

3.2 ด้านบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าไปมีส่วนร่วมให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดตั้งและการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงิน และการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษา หรือปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับเรื่องนี้ตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด

3.3 ด้านบริหารงานบุคคล หมายถึง การที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าไปมีส่วนร่วมกำกับ ดูแลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ วิธีการตามที่ ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษากำหนด เสนอความต้องการจำนวนและอัตราตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาต่อผู้บริหารสถานศึกษา ปฏิบัติตามหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และกฎหมายอื่น

3.4 ด้านบริหารงานทั่วไป หมายถึง การที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าไปมีส่วนร่วมให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษาในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ร่วมจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษา กิจกรรมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ร่วมกับทางโรงเรียน ส่งเสริมกิจการของสถานศึกษาในด้านอื่น ๆ

และส่งเสริมความร่วมมือของชุมชนในการจัดการศึกษา การสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชนและท้องถิ่น ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. สถานภาพตำแหน่ง หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งตามคำสั่งของผู้ที่มีอำนาจสั่งบรรจุ แต่งตั้ง ตั้งแต่วันที่เข้าสู่ตำแหน่งจนกระทั่งถึงวันที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน มีดังนี้

4.1 ครู หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

4.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ผู้แทนคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นและผู้แทนองค์กรชุมชน

5. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การแบ่งโรงเรียนประถมศึกษาให้มีขนาดแตกต่างกัน ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดจากจำนวนเด็ก ดังนี้

5.1 ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนเด็กทั้งโรงเรียนตั้งแต่ 120 คน ลงมา

5.2 ขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนเด็กทั้งโรงเรียนตั้งแต่ 121- 300 คน

5.3 ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนเด็กทั้งโรงเรียนตั้งแต่ 301 คน ขึ้นไป

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 หมายถึง หน่วยงานที่ทำหน้าที่บริหาร และจัดการศึกษา รวมทั้งพัฒนาสาระของหลักสูตร ให้การส่งเสริมสนับสนุน กำกับ ควบคุม ดูแล ติดตาม การดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนใน 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอนางรอง อำเภอหนองกี่ อำเภอละหานทราย อำเภอโนนดินแดง อำเภอโนนสุวรรณ อำเภอหนองหงส์ อำเภอปะคำ และ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ